

Gmina Jarocin położona jest w północno - wschodniej części województwa podkarpackiego przy drodze krajowej nr 19 Rzeszów - Lublin. Swoją powierzchnią obejmuje obszar przeszło 9 tysięcy hektarów, który zamieszkuje ponad 5500 mieszkańców. Administracyjnie gmina podzielona jest na 10 sołectw: Jarocin, Domostawa, Golce, Katy, Kutyły, Majdan Golczański, Mostki, Szwedy, Szyperki i Zdziary.

Obszar gminy Jarocin na mapie:

Początki wsi Jarocin sięgają XVI wieku i mają związek z rozwijającym się na tych terenach hutnictwem. Otóż od początku XVI wieku w widłach Wisły i Sanu zaczęli pojawiać się pierwsi hutnicy. Zakładali oni kuźnice, w których z rudy darniowej wytapiali żelazo. Jedną z takich kuźnic na przełomie XVI i XVII wieku działała w Jarocinie. Pierwsze wiadomości o niej pochodzą z 1567 roku. Ze źródeł wynika, iż w 1625 roku król Zygmunt III zezwolił szlachcicowi Janowi Bartnickiemu, posiadającemu nadanie na dożywotnie użytkowanie kuźnicy jarocińskiej, na odstąpienie swych praw na rzecz Piotra i Barbary Lisowskich.

O przybliżonym czasie powstawania innych wsi na terenie dzisiejszej gminy Jarocin możemy wnioskować ze starych map. Jedną z nich jest mapa wykonana przez Fryderyka von Miega w latach 1779 - 1782, na której zaznaczone są: Katy, Kutyły, Szwedy, Nalepy, Golce i Mostki. Innym tego typu dokumentem jest mapa Liesganiga z 1792 roku, na której znajduje się Jarocin, a także Szyperki, Bukowa i Zdziary.

W okresie rozbiorów Polski obszar dzisiejszej gminy Jarocin znalazł się na terenie zaboru austriackiego, w pobliżu granicy z zaborem rosyjskim. W latach 1782 -1784 z woli władz Wiednia przeprowadzono tutaj akcję osadniczą, w wyniku której chłopci galicyjscy otrzymywali domy i ziemię. Tym sposobem w Jarocinie osiedlono 101 rodzin, w pobliskich Szyperkach 44, natomiast w Zdziarach 43.

W wieku XIX i na początku XX w Jarocinie oraz w położonej obok miejscowości Golce istniały dwa majątki ziemskie. Właścicielami tego pierwszego byli Marianna z Wierzchlejskich i Aleksander Srokowscy. Majątek nabyli w ramach przeprowadzonej przez rząd austriacki sprzedaży Królewskiej w 1832 roku. Prócz Jarocina kupili wówczas część Nalep, Kutyły, Katy, Zdziary, Szyperki, Mostki - Sokale oraz Jeże - Deputaty. Kolejni właściciele tych ziem wymieniani w dokumentach historycznych to: Jan Niesiołowski, Henry Malinowski oraz Abraham i Lifczy Ingber. Majątek w Golcach był mniejszy niż w Jarocinie. Pierwszymi

Gmina Jarocin - położenie i rys historyczny

Wpisany przez Damian Zakrzewski
wtorek, 30 listopada 2010 17:12

---

właścicielami byli Józef Myszkowski i Seweryn Domaradzki. Nabyli oni dobra w Golcach i Kurzynie w 1829 roku, zaś w 1845 roku sprzedali je. Kolejni zarządcy to według źródeł historycznych: Izydor Nierenstein oraz Henryk i Zuzanna Lewiccy.

Mieszkańcy z terenu dzisiejszej gminy Jarocin brali aktywny udział w wojnie polsko - bolszewickiej w 1920 roku. Dwaj z nich - Jan Kozioł oraz Sebastian Małek, za bohaterską postawę na polu walki, odznaczeni zostali orderami Virtuti Militari.

Podczas II wojny światowej z rąk hitlerowców zginęło ponad 500 mieszkańców gminy. Brali oni udział w walkach obronnych we wrześniu 1939 roku oraz oddawali życie na wielu innych frontach: pod Monte Cassino, na Wale Pomorskim, na szlaku od Lenino do Berlina. Za ukrywanie Żydów podczas okupacji, trzy osoby z jednej rodziny w Jarocinie otrzymały medale "Sprawiedliwych wśród narodów świata". Tutejsze tereny były miejscem działań wielu oddziałów partyzanckich m. in.: grupy Franciszka Kosaka z Majdanu Golczańskiego, oddziału NOW - AK "Ojca Jana" oraz oddziału BCH Juliana Kaczmarczyka "Lipy". Niektóre wioski, w odwecie za wspieranie partyzantów, zostały poddane przez Niemców częściowej lub całkowitej pacyfikacji. Szczególnie dramatyczne wydarzenia miały tu miejsce w 1943 roku, kiedy to śmierć poniosło 169 mieszkańców Jarocina, Majdanu Golczańskiego, Mostków i Syperek. Śmierć męczeńską poniósł także 12 czerwca 1943 roku ksiądz kanonik Marcin Kędziński. Za postawę tutejszego społeczeństwa w czasie okupacji, Jarocin w 1972 roku otrzymał Krzyż Grunwaldzki III klasy.